



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

In quibus similes Deo esse nos congruat, & in quibus misericordes in
proximu[m], Sermo

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

gis motus odio auersus delinquentem. Nonne rectè tibi dicitur? *Medice cura teipsum?* Et quomodo alium doces, teipsum non doces? Quomodo alium vides, teipsum non vides? Quomodo alium in modico delinquentem corrigis, teipsum non corrigis? Correctio certè fieri debet ex charitate. Ordinata verò charitas incipit à seipso. Tu verò fratrem non diligis, quem odis. Quomodo enim diligeres proximum, qui non diligis teipsum? Nam si trabem de oculo tuo non educis, quomodo teipsum diligis? Aut quomodo (vt dixi) credam vt diligas proximum, non diligens teipsum? Quid autem proficit homo, si lucretur vniuersum mundum, & detrimentum sui faciat?

Hypocrita eijce primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies, vt educas festucam de oculo fratris tui.

Hypocritam nominat eum qui iustum se fingit, ceu qui aliena curare queat vulnera, ipse sanus, cum grauiora in se habeat interim vulnera, licet ea cæcus non videat, rectè igitur hypocrita dicitur, qui graui censura sauit in leue peccatum proximi, sua verò grauiora peccata dissimulat. Monet ergo seipsum ante corrigere, odium & liuorem in corrigendo alio abijcere (hoc enim infectus vitio, nemo potest de fratris festuca rectè iudicare) monetur intentionem lucidam & oculum simplicem habere: & ita, quomodo fratris eijcit festucam, curare. Quapropter charissimi, caute superbia, caute inuidiam, caute odium, caute iram quoque. His enim passionibus seruietes, neminem corrigetis vtiliter. Syncera igitur sit charitas in te, sit ad fratrem compassio in delicto constitutum, sis tu quoque non æque in eodem delicto, aut maiori oportet, si volueris, salubris vt fiat delinquenti correctio tua. Alioquin eum quem velis esse emendatum, si in eodem aliove manifesto tenearis peccato, haudquaquam corripias, sed obsecra & inuita, vt tecum se corrigat, Dominus autem charitatem tuam videns vtrique gratiam dabit se corrigendi, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

In quibus similes Deo esse nos congruat, & in quibus misericordes in proximum.

Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est. Lucæ VI. Ex magna misericordia oritur, quod Dominus nobis mandat misericordiam. Nihil enim nobis, qui miseri sumus, & misericordia egemus, est vtilius quam misereri, ignoscere, compati, & miseris subuenire. Quo fit vt misericordiam suam Deus quoque largiatur nobis. Si quidem misericordiam nobis impendendæ vt Deo iusta sit ratio, mandat ipse nobis dicens: *Estote misericordes.* Si enim fuerimus misericordes in proximos nostros, fiet, vt nos quoque misericordiam à Deo consequamur. Sunt autem multa in hoc diuino Euangelio, quæ nos instruunt ad pietatem. Primum est quod nobis præcipitur esse misericordes. Nemo potest esse misericors in Deum, quia Deo cum sint diuitiæ, sapientia, potentiaque infinita, ipse non potest esse miser, nec bonorum tuorum eget. Nihil illi prodest, si illum honoraueris, nihil si contempseris, obest. Nihil illi confers seruiendo, nihil subtrahis

PPP 3. deserent-

Lucæ 4.
Roman. 2.

1. Ioan. 3.

Matth. 7.

Marc. 6.

Luca 9.

Correctio

vt salubris

delinquenti

si, qualis est

se debeat.

Lucæ 6.

Instructiones

huius Euan-

geli.

Gal. 3.

Misericordiam cuiusdam exhibere precipiunt.

deferendo. Tibi prodest aut obest, si illi seruias, aut si non seruias. Nam ipse a que sine te, atque tecum est felix. In proximum igitur tuum vt sis misericors, oportet. Ad illum vt miseris, in quem quod in Deum non potes, exerceas. Hac misericordia in proximum, misericordiam tibi Dei comparare licet. Nemo enim est hominum cui non desit aliquid. Neque enim in hac vita mortali quisquam esse beatus potest, nec tam diues vsquam in hac vita reperitur, qui nulla re ceat. Imo saepissime contingit, vt pauper prestare possit, quod diues non possit. Adeo varia sunt Dei dona, adeoque multitudine distributa. Dicit itaque: Esote misericordes. Esote, vt omnium erga vos animos esse velletis. Primo tamen hic obserua, quod modum quoque adiungit miserendi & similitudinem. Sicut, inquit, Pater vester caelestis misericors est. Cruciatur quis amore adultera, fortasse illam obtinere non potens. Non eius Deus miseretur, vt adiuuet illius desiderium, nec patrocinatur peccato. Non misereatur latronis esurientis, aut in nemore errantis, vt illum ad latrocinium rapinamve ducat. Nec alijs conatibus anxiosq; concupiscentijs peccatorum, vt perficiantur, subuenit: sed ad saluaria ducens aut reducens hominem, in hoc ipsius miseretur. Praestat saepe beneficium indignis, sed non ad hoc, vt peccent, sed vt peccatis abstineant. Saepe etiam negat, ne peccetur. Quomodo tu febres calidas patienti, aut peste correpto, non misereris amico, vt noxium potum porrigas, sed illi licet roganti ministrare recusas. Scis enim ei esse venenum aut noxium.

Misericordia in quibus proximo sit exhibenda. Matth. 7. Luc. 11.

Pari modo nullius miserearis ad consentiendum promouendam peccata. Sed quomodo Deus nostri miseretur, ita tu in rebus tantum licitis proximo miserearis. Sic enim Christus ait: Si vos, cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester caelestis bona dabit peccantibus vestris? Iustas itaque preces quomodo exaudit Deus, datque nobis saluaria, sic tu in licitis tantum misereri proximo tuo: quandoquidem in prauis desiderijs locum non habet misericordia, vt illis consentias, sed hae tibi misericordia est, vt eadem arguas, illisque repugnes. Sciendum quoque nomine misericordiae hic significari turbationem animi, seu compassionem, quae impenditur his, qui in aliqua sunt afflictione, quibus prodesse oportet, quo elemosyna, omniaque pietatis ac misericordiae opera, tam spiritualia, quam corporalia comprehenduntur. Opera corporalia misericordiae sunt, vt cibum praebes esurienti, potum scienti, vestias nudum, suscipias hospitio peregrinum, infirmum visites, in carcere constitutum redimas. Quibus additur ex Tobia, vt mortuum sepelias. Opera misericordiae spiritualia sunt, vt cum afflictio compassionem habeas, offendentem iniuriam dimittas, peccantem corrigas, ignorantem instruas. Haec sunt opera charissimi presentis vitae Deo acceptissima, adeo vt pro his impletis in iudicio extremo coronemur, pro neglectis vero damnemur. Recole verborum, quae in Mattheo de his operibus scripta sunt. Ibi enim loquens de extremo iudicio Christus dicit: Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab haedis. Et statuet oves quidem a dextris, haedos autem a sinistris. Tunc dicit Rex his qui a dextris sunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Et

Misericordiae nomine quid hic significetur.

Opera misericordiae corporalia quae.

Opera misericordiae spiritualia quae.

Matth. 7.

ritentem & dedisti mihi manducare. Sitiui, & dedisti mihi bibere, &c. quæ ibi sequuntur vsque illic: Tunc respondebunt ei iusti dicentes: Domine quid vidimus te esuriem & pasimus, aut sitientem & dedimus tibi potum? &c. Et respondens Rex dixit illis: Amen dico vobis, quod amicum fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicit his qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Esuriui enim & non dedistis mihi manducare, & cetera quæ sequuntur. Vnde euidentissime liquet, quam placeant Deo misericordiae opera, quando hæc in iudicio rememoranda, tunc referuntur, quasi hæc sola sint, propter quæ facta Dominus det iustis & redemptis regnum ætorum: his vero qui eadem omiserunt, propterea daturus sit æternum supplicium. Et quamuis hæc sola non sint quæ fieri oporteat (sunt enim alia item multa, quæ nobis Euangelium facienda tradidit, ita tamen recensentur, ita nobis obijciuntur, vt stante ipsa redemptione nostra per Iesum Christum Dominum nostrum consummata, significentur hæc nobis occasio fuisse, quare coronemur aut damnemur. Neque enim tunc à sinistris nemo erit, qui hic fidem Christi & Euangelium receperit. Erunt pro dolor multi, imo plures quam à dextris (Multi enim sunt vocati, pauci vero electi) qui crediderunt, pro quibus redemptionis nostræ per Christum, non minus quam pro electis effusum est precium, qui baptizati sunt: imo iuxta verba Christi, erunt quidam à sinistris, qui in Christi nomine prophetarunt, dæmonia eiecerunt, & multa signa fecerunt (non absque fide) nihilominus tamen damnabuntur, quia non fecerunt opera misericordiae: vt intelligas quantum absit à veritate, vt sola fides ad salutem sine operibus sufficiat his, qui cum operari volunt, nolunt. Secundo, obserua in operibus misericordiae oculum esse simplicem habendum, vt propter gloriam Dei tantum proximo subuenias, ex misericordia illi compatiens, & nihil aliud quæras. Deinde non ad hostantum misericordiam nos esse oportet, ad quos natura nostra nos inclinat, vt sunt consanguinei, amici, & ij, qui nobis benefaciunt: sed ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei, & his, qui sua reliquerunt, qui suis pro virtute spoliati sunt, & qui Christo Domino nostro seruiunt, non suo ventre. Hæc est autem hic magis laudata seu Deo accepta charitas, quæ aliam non habet miserendi rationem, quare scilicet proximo benefaciat, nisi Deum. Quia enim Deum diligit, diligit & fratrem suum propter Deum. Itaque hominis vt miserearis, Deus solus est causa miserendi. Ideo enim misereor, quia scio quod is cui misereor, Dei Filius est, frater meus est, celestis ciuis est, mihi coheres est, mercatus quoque Christi sanguine est. Hanc ob causam misereri fratri, diligereque fratrem, optima est miserendi ratio: & hæc nunquam clarior fulget, quam in dilectione inimicorum. Secundum quoque in hoc Euangelio instrui mur, est, vt sciamus in quibus debeamus esse misericordes aut in quibus benefacere debeamus proximo. Vbi tamen ignorandum non est, misericordiam à lege naturæ quoque homini esse inditam, tametsi Christus hic eandem non iussisset. Est enim lex naturæ mortalium cunctorum animis inscripta, vt quod sibi velint fieri homines, hoc faciunt alijs quoque: & ne alijs inferant, quod ferre ipsi recusant. Itaque tria Dominus iubet, quæ maximopere nobis fieri optamus omnes. Primum est, quod

Math. 20 & 22

Math. 7. 10.

1. acob. 2. Oculum simplicem in misericordiae operibus esse habendum. Galat. 6. Rom. 16.

In quibus benefacere debemus proximo.

Tob. 4. Tria quædam



hic inuenitur. *Matth. 7.*

Luc. 6. Iudiciū quod ferit in alium qui intellegendum.

Eccl. 5. Iudicium temerarium quando fit, peccatum mortale & quando veniale. *Augustin.*

Matth. 6. *Luc. 11.*

Remittere peccata aliena quam fit necessarium.

Matth. 18.

Matth. 5.

quod tibi vis, puta, vt sic consultum fama & opinioni tuæ. Grauat te existimatio iniqua, quam proximus habet de te. Tu igitur quia inuitus hanc sustines, noli ipsum quoque existimatione iniqua grauare. Prohibuit enim hoc Dominus, dicens: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.* Iudicium hic Christus firmam sententiam nominat, qua sentis quasi certus de bonitate aut iniquitate proximi. Temerarium autem hic iudicium vult prohiberi de proximo, vbi clarissima non est certitudo peccati, vbi intentio potest excusari, & vbi bono id ipsum possit animo fieri. Nam huiusmodi manifesta peccata, quæ bono animo fieri non possunt, vbi ex certis in diuicijs cognoscuntur, non illicitum est, ea iudicari peccata. Neque enim vult Christus vt dicam nialum bonum, quomodo dicere non debeo bonum malum. Iudicium igitur temerarium quo iudicas fratrem peccare mortaliter, seu de peccato mortali, peccatum tibi adducit mortale. Si de veniali fratrem iudicas, venialiter quoque delinquis. Mensura enim qua mensus fueris, tibi remetitur. Quapropter vt verbis vtat diu Augustini, si suspiciones (quæ sunt vbi quis dubitare de bonitate incipit proximi, nihil tamen iudicio concludit aut definit) vitare non possumus, quia homines sumus: iudicia tamen hoc est, definitiuas sententias continere debemus. Ad idem pertinet quod Christus hic dicit: *Nolite condemnare, & non condemnabimini.* Nam qui non iudicat, non etiam condemnat. Optimum igitur consiliū & remedium est, in quibuscunque alienis rebus firmissimum tenere cum Deo pactum, nolle scilicet iudicare, sed indiscussa omnia in incerto quæ, vt sunt, relinquere, & æque ac si nihil vidisset, audisset, quo ad charitatem, erga eundem se proximum habere. Secundum est, quod peccata tua seu iniurias, quas in alterum, committis multas, quomodo dimitti vis tibi atque ignosci, pari modo tu alijs quoque dimitte. Cur animi rancorem seruas? Cur temetipsum affligis? Redi in gratiam cum proximo tuo, quia nihil dulcius charitate. Non falleris, sed certam pro te sententiam tenes, vt si dimiseris proximo, dimittet tibi Deus quoque peccata tua. Non igitur absque causa poluit in oratione, quam te docuit orare, atque remissionem peccatorum à se petere, conditionem, quam si seruaueris haud dubie misericordiam impetabis. Sic enim iuberis orare: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitorum nostris.* Vides quam tibi conditionem apposuerit. Dimitte, inquit, nobis, sicut dimittimus. Iam si proximo non dimittis, quid aliud oras, quam contra te? Ac si dicas: *Dimitte mihi peccata, sicut ego peccata dimittas.* Vides quam sit tibi necessarium remittere peccata aliena? Habes præterea, de hoc parabolam de seruo nequam, cui grande à Domino debitum, quia rogauit, sui misereri idem seruus, est dimissum. Hic vnum ex confertis inueniens sibi debentem, quem coegit tribulatione vt solueret. Eam obrem à Domino reuocatus, audiuit: *Serue nequam omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me: vnde & te misereri oportuit: anserui tui si, ut & ego tui miserus sum?* Et iussit eum in carcerem detrudi, donec solueret omne debitum. Adde namque Dominus Iesus dixit: *Sic faciet vobis Pater meus celestis, si non vnusquisque vestrum remittit fratri suo ex cordibus vestris, hoc est, non simulatorie, sed verè & in sinceritate dimittat.* Alio quoque loco dicit: *Benefacite his qui oderunt vos.* Quod

Quod certe excelsum est aliquid & perfectius, quam dimittere offensam. Tertium est, quod tibi subueniri postulas, atque necessaria dari, quando eges. Pari modo tu quoque esto liberalis ac promptus in subueniendo alienis miseris. Da libenter & hilariter eleemosynam, ut omnia tibi sint munda. Abstonde eleemosynam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro te. Sicut enim aqua extinguit ignem, ita eleemosyna resistit peccatis. *Beatus igitur qui intelligit super egenum & pauperem.* Siquidem de nobilissimis exercitijs hoc vnum est, quamuis parum à diuitibus frequentatum. Eleemosynam hic voco omnem subuentionem, qua consulis succuris quæ egeno. Ad hanc cum Tobias senior suum fuisset exhortatus filium, tandem subiungit: *Praemium enim tibi bonum thesaurizas, scilicet, per eleemosynam, in die necessitatis. Quoniam eleemosyna ab omni peccato & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras.* Verum ne dicant auari: Si dederò, me ipsum necessarijs priuabo & mendicum efficiam. Haudquaquam. Scriptum namque est: *Faxeratur Domino, qui miseretur pauperi.* Scitum est illud Salomonis quoque: *Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt: alij rapiunt non sua, & semper in egestate erunt.* Neque enim mentiri potest hic veritas: *Date & dabitur vobis. Beatius enim est dare, quam accipere.* quia illud est charitatis, hoc necessitatis. Et in prouerbij Salomonis: *Qui dat pauperi, inquit, non indigebit, qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam.* Placeat igitur filiolis charissimis, vobis consilium Danielis, quod regi dedit Nabuchodonosor, cui dum propter peccata videret imminere malum, dixit: *Placeat tibi consilium meum, & peccata tua eleemosynis redime, & misericordijs pauperum.* Hoc modo tibi quoque dico fili, quod Tobias suo dixit olim filio: *Ex tua substantia fac eleemosynam, & ne auertas faciem tuam ab illo paupere. Ita fiet, ut nec à te auertatur facies Domini.* Postremo, nonne Tobiae Cornelio quæ dixit Angelus, orationes eorundem & eleemosynas ascendisse in conspectum Dei? Tertium, quo nos ex hoc Euangelio instruiamur, tam prælati quam subditi est, ut prælati sint docti, subditi obedientes. Prælatos enim, qui alijs præfunt, alios quæ docere debent, vult esse doctos, illuminatos, ut videant & discernant, quæ subditis conueniant. Alioqui contingit, tam subditis quam doctoribus seu prælatis, ut in foueam cadant, cæcum exco ducente. Quum enim teste Gregorio, pastor per abrupta graditur, necesse est, ut ad præcipitium grex sequatur. Non autem de scientia quæ inflat, hic loquitur: sed de sapientia spiritali, qua hoc quod docetur, etiam à docente amatur. Quando namque in vita prælati quod docet, conspiciunt, tunc eius præcepta esse bona, tunc eius eruditio creditur salutaris, quia prior ipse, quæ docet, facit. Subditos verò vult esse obedientes & humiles, ut agnoscant se non esse super magistrum, sed sub magistro: tunc quæ demum perfectos, si fuerint quomodo eorum est, aut esse debet magister, puta sermone & opere præstantes. Quartum & vltimum, quo nos instruit Christus, est nimium curiosos non esse in explorandis & corrigendis alienis peccatis. Ante omnia enim in nostra delicta oculos nos esse oportet. Quæ si rectè iudicauerimus, nullius ad nostra momenti videbuntur peccata aliena. Nostra igitur peccata desleamus, & excusemus aliena. Non sine magna necessitate, deliberatione, nec sine animi sinceritate, proximorum delicta corripiamus, id quæ in spiritu lenitatis, memores sententiar,

Eleemosyna laus & efficacia quanta. Eccl. 19.
Psal. 40.
Tob. 4.
Prou. 19.
Prou. 11.
Act. 20.
Prou. 18.
Daniel. 4.
Tob. 4.
Tob. 11.
Act. 10.
Prælati quæ nam necessaria sit scientia. Gregor.
Agor. 1.
Curiositas nimia in explorandis alienis peccatis caueda.

QQQ

Iean. 7.

tēria, quam Christus Iudæis adulteram lapidandam offerentibus dedit. Qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat. Estote itaque filij misericordes in inuicem, sicut Pater vester celestis misericors est, cuius per misericordiam estis filij. Præstante hoc vobis Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA V. POST DOMINICAM S. TRINITATIS, Epistolaprima Petri tertio.



Psalm. 31.

*M*ones vnanimes in oratione estote, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed e contrario benedictes: quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere, & dies videre bonos, contereat linguam suam a malo, & labia eius ne loquantur dolum. Declinet a malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & persequatur eam. Quia oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum. Vultus autem Domini super facientes mala. Et quis est qui vobis noceat, si boni amulatores fueritis? Sed & si quid patiemini propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timeueritis, vt non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Roman. 8.

Galat. 5.

2. Cor. 11.

2. Cor. 10.

2. Cor. 8.

*M*ulta hic Petrus Apostolus vtiliter ad institutionem veri docet Christianismi. Admonet enim nos primum, vt simus vnanimes eodem spiritu & fide orantes: Vnanimitas autem omnibus pariter Christianis est necessaria. Vnus namque est spiritus Christi, qui regit, fouet, nutrit, atque diffunditur in omnes. Sicut enim varia ac multa membra in vnitatem corporis vno spiritu viuunt, reguntur ac seruantur: ita in vna fide & charitate membra omnia corporis mystici, spiritus Christi vnus connectit & viuificat. Qui enim Christi spiritum non habet hic non est eius, id est, non pertinet ad hanc fidelium vnitatem, qua sibi inuicem, & Deo per fidem & charitatem coherent. Sequitur: Estote compatientes vt tanquam vnus corporis membra alter alterius sentiat dolorem atque afflictionem, ne membrum in corpore sit stupidum ac mortuum: sed aliena perinde atque sua sentiat, cuiusmodi Paulus fuit membrum dicens. *Quis infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur & ego non vror?* Fraternitatis amatores, subaudi, estote: vt non solum homines singulos, sed ipsam etiam congregationem in charitate vnitatem ametis, optantes ac satagentes, vt hæc vnio in Christo fidelium semper augetur, qua nemo, quæ sua sunt tantum, sed quæ multorum, quærat. Misericordes, quod ex fraternitatis amore vt emanet necessesse est, qua alter alterius inopiam suppleat, & donet alter alteri, si quid aduersum illum habuerit. Modesti, ne illis qui vestra ope egent, quibus ve subuenitis, suis duri aut inclementes: sed verecundia illorum consulentes, communiter cum illis familiarique charitate viuatis. Humiles quoque